

*ODREŠENIK V SVETU,
mozaik p. Ivana Marka Rupnika*

JEZUS KRISTUS

»Bogoslužna umetnost ni umetnost galerije, ampak sestavni del bogoslužja. Zato mora vedno imeti obe razsežnosti: nekaj, kar nas prerašča, nekaj, kar je zunaj nas, nekaj, kar se pred nas postavi in se postavi s tako silo in s tako močjo, da se lahko začnemo tresti. Ali priznaš, ali ti je všeč ali ti ni všeč, ni pomembno. Maša, daritev, eucharistija niso za naše okuse. Prihaja Kristus, tak, kakršen je, ne kakor bi ga mi sami radi. Enako je tudi v bogoslužni govorici umetnosti. Postavi se pred nas z nečim tako mogočnim, da ali to sprejmemo ali pobegnemo. Ampak

bogoslužni jezik ni po okusu. Zato so podobe očiščene, preproste, skoraj otroško izrisane. Zakaj? Ker se izbriše vse, kar je detajlov, podrobnosti, ker to samo moti.«

Tako je med drugim dejal pater Rupnik pri otvoritvi novega mozaika. Ta mozaik je eden prvih njegovih večjih mozaikov.

Pogled nam pritegne mogočna podoba vstalega Kristusa, ki z ljubeznijo in usmiljenjem podaja roko človeku: Adamu in Evi. *Rešuje ju iz žrela smrti.* Jezus stoji v belem oblačilu v temnem obroču. Kosi kamnov so ravno na tem delu mozaika najbolj različnih velikosti in najbolj neurejeno razmetani po ploskvi. So izraz človekove slabosti, greha, teme, človekovih stisk, sovraštva, vojn, pokvarjenih odnosov med ljudmi. V to temo greha in smrti vstopa Jezus Kristus,

Bog in Človek. Tudi on je namreč občutil vso človeško stisko, bolečino in smrt. Umrl je na križu in bil položen v grob. Vstopil je v kraljestvo umrlih. A ker je življenje, ga smrt ni mogla uničiti ali ustaviti. Ko je vstopil v temo, se je ta tema razbila. Odrašenik je vstal od mrtvih, podal roko rešitve Adamu in Evi in ju tako potegnil iz kraljestva smrti. V mozaiku je smrt prikazana kot velikansko žrelo, ki hoče uničiti vse, kar je živo. Toda to žrelo je sedaj odprto in se ne more več zapreti. To mu preprečuje Jezusov križ. Ena stranica križa je kot pot, ki vodi iz smrti v življenje ter *predstavlja ljubezen do Boga*. Druga stranica pa drži razklenjeno žrelo smrti in *predstavlja ljubezen do bližnjega*. Prizor deluje zelo dramatično, tako kot je dramatičen človekov boj s svetostjo in grehom ter boj med življenjem in smrtjo. Kristus je šel v predpekel, v to žrelo smrti ter rešil Adama in Evo. Rešil je človeka, mene, tebe, vsakega izmed nas. Eva se že oklepa Kristusa in zato je z eno nogo že v raju. Tudi Adama Kristus drži z močno roko in mu tako ponuja rešitev. Človek se mora te roke okleniti, če želi Božjo pomoč in rešitev iz stiske.

V mozaiku se nam Bog razodeva kot troedini Bog: Oče, Sin in Sveti Duh. Boga Očeta, tj. Boga stvarnika, predstavlja roka na vrhu mozaika. To je roka, ki ustvarja. *Iztegnjena dlan pomeni, da oče samo daje*. Nič ne ohranja za sebe. To je dlan, ki nas usmerja v življenje. Ustvarila je človeka in ga z očetovsko ljubeznijo želi *spremljati v sreči na zemlji*. Jezus nam je s svojim vstajenjem znova odprl pot k Očetu, hkrati pa nam je vrnil raj na zemljo. Če smo povezani z njim, potem lahko že *v tem življenju okušamo dobrine in lepoto Božjega kraljestva*. To pomeni, da košček mozaika ob Jezusovi nogi, kjer so rožice in zelena trata, ki predstavljajo simbol izgubljenega in vrnjenega raja. Dobrota in velikodušnost Boga stvarnika predstavljata dva koša na levi in na desni, iz katerih padajo darovi. Na sredini, med Očetovo roko in sinovo glavo, so upodobljeni darovi Svetega Duha.

Sveti duh nas kot ogenj prečiščuje, ogreva, oživilja, nam daje moč in nam sveti na življenjski poti.

SV. NADANGEL MICHAEL

Na levi strani je upodobljen nadangel Mihael, zavetnik župnije. Umetnik je upodobil Mihaela, ki z roko kaže na Kristusa ter s tem sporoča: *To je moj Bog, to je naš Bog.* Premagal je smrt in vzrok smrti, ki je greh. Jezus nas rešuje sužnosti greha: napuha, lakomnosti, nevoščljivosti, nečistosti, greha požrešnosti, jeze, lenobe. *Rešuje nas sebičnosti in egoizma.* Mihael ima ob nogi meč, kar pomeni, da je glavna bitka dobljena. Je pa vedno pripravljen braniti človeka pred hudobnim duhom, ki ogroža človeka, njegovo

svobodo in njegovo srečo. Velik in mogočen stoji ob strani kot Božji služabnik in naš varuh. Čez ramo ima rdeč trak, kar spominja na službo diakona. To je znamenje, ki dokazuje moč in Božja pooblastila, ki jih ima Mihael. Rjavi kamni ob Mihaelovih nogah ponazarjajo zemljo, beli in zlati pa nebesa. S tem je umetnik želel povedati, da nadangel povezuje nebo in zemljo. Za Mihaelom je trak, sestavljen iz modrih in oranžnih črt. Kombinacija obeh barv že od zgodnjega krščanstva pomeni *svetost*.

Ob tabernaklju na desni je podoba Božje matere Marije. Lepo oblikovan Marijin obraz govori o lepoti, dobroti in svetosti te žene. Ker je Marija postavljena zelo nizko, nas to lahko spomni na besede: »*Ozrl se je na nizkost svoje dekle.*« Njena podoba in sklonjena glava nam kažeta, kako ponižna in preprosta je bila. Rdeč plašč je znamenje, da je postala Božja, še posebej, ko je bila napolnjena s Svetim Duhom in je sprejela oznanilo nadangela Gabrijela, da bo postala mati Božjemu sinu. Natančen pogled pokaže, da Marija stoji na stopnicah, kakor da *prihaja iz sveta in da se hkrati spušča iz neba*. Imamo občutek, da je med nami in z nami, da nas pelje k tabernaklju, kjer prebiva Jezus Kristus. Marijina drža in položaj njenih rok predstavljata *ponižno sprejemanje in velikodušno darovanje*. Marija je postavljena ob krstni kamen. To je prostor, kjer se v Kristusu rojevajo novi kristjani, ki postanejo člani župnije in vesoljne cerkve.

MARIJA

Pri natančnem ogledu mozaika lahko poleg opisanih glavnih potez razberemo še številne detajle, ki sestavljajo govorico umetnika in bogato sporočilo mozaika. Vsak opazovalec si jih lahko predstavlja po svoje in v vsakem se lahko sprožajo drugačna razmišljanja. Če na primer preštejemo število vrst na tlakovani cesti, ki vodijo iz nebes na zemljo, ugotovimo, da jih je sedem. Kaj je umetnik želel s tem povedati?

*Da nam Bog daje 7 zakramentov,
7 svetih znamenj, ki nas povežejo z njim.*

Jezus z eno nogo stoji v rožicah, ki so simbol raja, lepote in življenja. Z njegovim vstajenjem se vrača raj na zemljo. Zanimiva je Jezusova roka, ki drži Adama na mestu, kjer običajno merimo utrip srca. Opazna je podobnost Jezusa in Adama ter Eve in Marije. To ni naključje, saj cerkveni očetje večkrat pravijo, da je Marija nova Eva in da je Jezus novi Adam.

Po Evi je prišla na svet smrt, po Mariji pa življenje. Z Adamovim grehom se raj zapre, Jezus pa nam z odpuščanjem raj znova odpre. Med Marijo in Jezusom ter med Jezusom in Mihaelom je kos lanenega

platna, kar je simbol plenic in mrtvaških povojev, ki so jih našli v praznem grobu.

V mozaiku so krogi različnih barv.

Krog je najstarejši in najpreprostejši simbol Boga, ki je brez začetka in brez konca; torej je večen in povesod pričujoč.

Včasih krogov sploh ne opazimo.

Mozaik je tudi naš simbol grosupeljske župnije in zgodovine ter simbol naše vere. Kamenčki dobrote, ljubezni, velikodušnosti, služenja in molitve, trpljenja in žrtev, ki so jih verni ljudje skozi desetletja in stoletja zbirali in dograjevali v cerkev, so vgrajeni v to živo skupnost vernih in so strnjeni v veličastno podobo Kristusa Odrešenika.

Župnija Grosuplje

Besedilo je povzeto po razlagi
p. Ivana Marka Rupnika in Tatjane Jamnik Skubic.

Izdala župnija Grosuplje, odgovarja *Martin Golob.*